

PROJECTE GLOBAL DE PASTORAL CATEQUÈTICA

Orientacions i línies d'acció

EDICIÓ PER AL SECRETARIAT INTERDIOCESÀ DE CATEQUESI DE CATALUNYA I LES ILLES BALEARS (SIC)

(Edició juliol 2000. Pàgs. 104. Reproduïdes aquí: pàgs. 1-27)

SIGLES

- AG Concili Ecumènic Vaticà II, Decret sobre l'acció missionera de l'Església *Ad gentes* (7 desembre 1965).
- CA Comissió Episcopal d'Ensenyament i Catequesi, *Catequesi d'adults. Orientacions pastorals* (desembre 1990).
- CC Comissió Episcopal d'Ensenyament i Catequesi, La catequesi de la comunitat. Orientacions pastorals per a la catequesi a Espanya, avui (febrer 1983).
- CC Catecisme de l'Església Catòlica (11 octubre 1992).
- CF Comissió Episcopal d'Ensenyament i Catequesi, *El catequista i la seva formació. Orientacions pastorals* (8 setembre 1985).
- CIC *Codex Iuris Canonici* (25 gener 1983).
- CPT *Concili Provincial Tarraconense. Resolucions* (1995).
- CT Joan Pau II, Exhortació apostòlica *Catechesi Tradendae* (16 octubre 1979).
- DD Joan Pau II, Carta apostòlica *Dies Domini* (31 maig 1998).
- DGC Congregació per al Clergat, *Directori General per a la Catequesi* (15 agost 1997).
- DPS Conferència Episcopal Tarraconense, *Directori de Pastoral Sacramental* (25-26 octubre 1999).
- DV Concili Ecumènic Vaticà II, Constitució dogmàtica sobre la divina revelació *Dei Verbum* (18 novembre 1965).
- EN Pau VI, Exhortació apostòlica *Evangelii Nuntiandi* (8 desembre 1975).
- FC Joan Pau II, Exhortació apostòlica *Familiaris Consortio* (22 novembre 1981).
- FB Secretariat Interdiocesà de Catequesi de Catalunya i les Illes Balears, *Fons bàsic per als catecismes de les diòcesis catalanes* (1984).
- GS Concili Ecumènic Vaticà II, Constitució pastoral sobre l'Església en el món actual *Gaudium et spes* (7 desembre 1965).
- IC Conferència Episcopal Espanyola, *La Iniciació cristiana. Reflexions i orientacions* (27 novembre 1998).
- ICC Primer Congrés de Catequesi de Catalunya i les Illes. Constatacions i propostes (15 maig 1994).
- MP Sínode dels Bisbes, *Missatge al Poble de Déu* sobre la catequesi en el nostre temps (28 octubre 1977).
- PO Concili Ecumènic Vaticà II, Decret sobre el ministeri i vida dels preveres *Presbyterorum Ordinis* (7 desembre 1965).
- RM Joan Pau II, Carta encíclica *Redemptoris missio* (7 desembre 1990).

SC Concili Ecumènic Vaticà II, Constitució sobre la sagrada litúrgia
Sacrosanctum Concilium (4 desembre 1963).
CET Conferència Episcopal Tarraconense.
SIC Secretariat Interdiocesà de Catequesi de Catalunya i les Illes Balears.

PRESENTACIÓ

"El Concili Provincial Tarraconense valora les constatacions i propostes del I Congrés de Catequesi de Catalunya i les Illes i d'una manera especial fa seva la proposta primera del Congrés esmentat, que demana la creació d'un projecte global de catequesi per a les diòcesis de Catalunya.

Aquest projecte global ha de contemplar aquests punts essencials:

- La catequesi per a les grans etapes de la vida s'ha d'organitzar com un procés catequètic.
- La catequesi d'adults és la forma principal de la catequesi, la qual cosa reclama que es redacti un catecisme d'adults.
- Es demana una formació completa, actualitzada i permanent dels catequistes.

El Secretariat Interdiocesà de Catequesi és l'organisme adequat per a l'elaboració de l'esmentat projecte, el qual, un cop aprovat per la Conferència Episcopal Tarraconense, cada bisbe decidirà d'aplicar-lo a la seva diòcesi, als arxiprestats i a les parròquies" (CPT 7).

Fidels a aquesta resolució, presentem el *Projecte Global de Pastoral Catequètica. Orientacions i línies d'acció*, per a totes les diòcesis vinculades al Secretariat Interdiocesà de Catequesi de Catalunya i les Illes Balears. Es tracta d'un document marc que se situa a dintre de tota la tradició catequètica a les nostres diòcesis durant els últims trenta anys[1]. També ha incorporat les orientacions que ens ofereix el *Catecisme de l'Església Catòlica* i, de forma particular, el nou *Directori General per a la Catequesi*[2].

Aquest *Projecte Global de Pastoral Catequètica* ha estat aprovat en reunió ordinària de la Conferència Episcopal Tarraconense (2-3 maig 2000).

Encara que tota l'Església és responsable de acció catequètica, els destinataris d'aquest *Projecte Global de Pastoral Catequètica* són els bisbes, amb els responsables i col·laboradors de la pastoral catequètica en tots els àmbits de l'Església diocesana. Tots són invitats a adequar progressivament, bo i respectant les decisions de cada bisbe diocesà, l'organització catequètica de les parròquies i comunitats a les grans línies mestres d'aquest Projecte. L'objectiu final no és altre que animar l'acció catequètica i que aquesta es desenvolupi d'una manera coordinada en cada diòcesi i a l'interior de les diòcesis de Catalunya i les Illes Balears.

Aquest *Projecte Global de Pastoral Catequètica* se situa a dintre de l'impuls evangelitzador al qual ens va cridar el Concili Provincial Tarraconense i que es fa palès en aquestes profètiques paraules del seu missatge final:

"Ens hem sentit interpel·lats pel distanciament mutu entre la nostra Església i molts dels homes i dones del nostre país. Ens hem adonat, al mateix temps, que la comunicació de l'Evangeli demana d'establir més proximitat personal, més calidesa en l'acolliment de les nostres comunitats als qui hi entren en contacte per qualsevol motiu. Sota una espessa capa de desatenció al sentit transcendent de la vida, no és difícil d'observar al voltant nostre moltes escletxes que deixen veure la nostàlgia de Déu. Entre contradiccions i enmig dels nostres propis desànims, percebem la veu del Senyor que ens diu, com va dir a Pau a la ciutat de Corint: `No tinguis por, continua parlant, no callis. Jo sóc amb tu (...). Aquí hi tinc un poble molt nombrós' (Ac 18,9)."

Doncs, en aquest dinamisme evangelitzador que demana l'hora present, oferim el *Projecte Global de Pastoral Catequètica* perquè estem convençuts que la catequesi és una acció pastoral privilegiada per a donar resposta a aquesta nostàlgia de Déu i per a acompanyar les persones en el seu camí de conversió a Jesucrist. La formació de la consciència dels creients, que cal impulsar a través de la catequesi, no sols és important per a cada persona i per a l'Església, sinó que també té conseqüències de gran abast en la mateixa societat. Avui tenen plena actualitat aquelles paraules del papa Joan Pau II: "El do més preciós que l'Església pot oferir al món d'avui, despistat i inquiet, és el de formar uns cristians fermes en l'essencial i humilment joiosos en la seva fe" (CT 61).

A més a més, el creixement interior i exterior de l'Església depèn essencialment de la catequesi. Per això, tot i assumir les dificultats actuals de l'acció catequètica, cal considerar-la de nou com una tasca prioritària en acció pastoral de l'Església. Impulsar de nou la catequesi és la resposta privilegiada a les exigències evangelitzadores del moment present. "Com més capaç sigui l'Església, a escala local i universal, de donar prioritat a la catequesi –per damunt d'altres obres i iniciatives amb resultats més espectaculars–, més trobarà en la catequesi una consolidació de la seva vida interna com a comunitat de creients i de la seva activitat externa com a missionera" (CT 15). Sempre serà necessari recordar que la catequesi és un dret dels batejats i un deure de la comunitat cristiana. Més encara, en el context cultural en què estem immersos, no podem oblidar que també és un dret de tota persona humana en quant cercadora de la veritat religiosa.

Aquest *Projecte Global de Pastoral Catequètica* vol ser un instrument que ajudi a orientar de nou acció catequètica, tenint en compte la nova situació cultural i religiosa en què ens trobem i que demana "proposar de nou la fe". Els desafiaments pastorals del moment actual que l'Església de Catalunya i les Illes Balears descobreix en el procés de la transmissió de la fe, fan que la pastoral catequètica tingui unes característiques peculiars, que a continuació assenyalarem:

1. Davant una situació marcada per la indiferència religiosa, la increença i la llunyania de l'experiència cristiana, només serà possible una catequesi que té com a punt de partença el primer

anunci de la fe. Per això en tota pastoral catequètica ha d'haver-hi aquest moment d'anunci missioner que crida i mou a la conversió com a arrencada del procés catequètic. Més encara, caldrà promoure en cada diòcesi un servei permanent del primer anunci de la fe.

2. Ens trobem davant la qüestió de com engendrar la fe, com arriba una persona a ser cristiana. Per això cal promoure una catequesi al servei de la Iniciació cristiana; per tant, més vinculada a l'acció litúrgica, als sagraments de la Iniciació cristiana, al testimoni de la caritat; al capdavant, més vinculada al conjunt de la memòria viva de la comunitat cristiana. Una catequesi que, tot narrant els grans esdeveniments de la Història de la Salvació, presenta d'una forma sistemàtica la fe apostòlica. Una catequesi que introdueix en la pregària i en la celebració de la fe, i en un estil de vida segons l'Evangelí. Una catequesi que posa les bases de la personalitat del cristià, aspirant a acompanyar-la a la seva maduresa.
3. Davant els canvis culturals i els nous estils de vida, cal promoure una catequesi que implantí la força de l'Evangelí en el cor de la vida. Una catequesi que promou la inculturació de la fe. Es tracta de passar d'una catequesi centrada en les nocions doctrinals, a una catequesi "per a la vida cristiana", puix una fe que no es fa vida no ha arribat encara a mostrar tot el seu dinamisme salvífic. En aquest sentit, cal promoure una catequesi que introdueixi en la "vida en el Crist", amb totes les seves conseqüències morals i socials.
4. Davant la complexitat de la nostra societat, davant les vacil·lacions i incerteses, cal promoure una catequesi que ajudi els cristians a enfortir la seva identitat. Una catequesi que té en els documents de la fe, especialment la Sagrada Escripura, i també en els "llibres de la fe" aprovats pels bisbes, un punt de referència necessari per a portar endavant la seva proposta d'introduir en el llenguatge comú de la fe cristiana. Una fe que no sap formular-se en un llenguatge que pugui ser compartit per altres, a la llarga tendeix a desdibuixar-se i fa impossible la realitat de la comunitat cristiana, que demana sempre una comunitat de llenguatge de la fe. En tot això, el Catecisme de l'Església Catòlica és un instrument vàlid en tota acció de predicació i de catequesi a dintre de l'Església.
5. L'actual situació eclesial demana una participació més decidida dels adults, tant en la vida de la mateixa Església com en la societat. Això fa que la catequesi, tot i considerar les dificultats, continuï proclamant que els adults són els seus destinataris privilegiats. Això també té conseqüències d'un gran valor i actualitat en el cas de la catequesi d'infància, adolescència i joventut, puix ens recorda que, sense la participació dels pares en el procés catequètic, i a més a més sense l'estímul de la comunitat cristiana, aquells no tindran punts de referència en el seu camí de creixement en la fe.
6. La diversitat de situacions demana diversitat de propostes catequètiques. Tanmateix, cal mostrar algunes línies fonamentals

que orientin el conjunt de l'acció catequètica en les distintes etapes de la vida i les diferents situacions socials i culturals. Per això és necessària una catequesi estructurada a través de diversos processos dirigits als adults, als infants, als adolescents i als joves, en què es proposen d'una forma orgànica i sistemàtica els continguts de la fe i els distints recursos pedagògics. Una catequesi que s'inspira en la pedagogia del catecumenat baptismal, tractant de fer de la catequesi una vertadera escola de vida cristiana. També, una catequesi que es perllonga en una formació permanent de la fe i que podem anomenar catequesi permanent, que empeny a donar resposta a les noves situacions en què es troben els cristians en l'Església i en la societat.

7. La comunitat cristiana és el referent visible més important de l'experiència de la fe. No seria possible la catequesi sense la comunitat; ambdues realitats depenen l'una de l'altra. Per això cal promoure una catequesi que té en el testimoni de la comunitat el seu punt de referència, de forma particular el testimoni dels catequistes on pugui ser, el dels pares. És tota la comunitat cristiana la responsable de la transmissió de la fe. Responsabilitat que cal suscitar i enriquir contínuament mitjançant una predicació viva del missatge de la fe. Una catequesi que té en els catequistes la seva riquesa, puix sense catequistes no hi ha catequesi. Per això, atendre'ls personalment, formar-los i comptar amb ells en tot el conjunt de la responsabilitat catequètica, és una condició fonamental per a la pastoral catequètica.
8. Una catequesi que, tot valorant l'aportació original de religiosos i laics, també recorda la necessitat de la col·laboració dels preveres i diaques en el conjunt de la pastoral catequètica. Això demana una formació més consistent i sistemàtica d'aquests, a fi que arribin a ser realment "catequistes dels catequistes".

"Amb l'esperança que sigui un estímul en el servei que l'Església i l'Esperit ens confien: afavorir el creixement de la fe en aquells qui han cregut (...). Alimentar l'esperança en aquells qui s'esforcen en aquest camp privilegiat de l'acció eclesial" (DGC 287). Amb aquest desig us oferim el present Projecte, que esperem que ens ajudi a tots a renovar l'acció que l'Església ens proposa en aquest moment. "Per tant, que la presència de l'Esperit Sant, gràcies a les pregàries de Maria, concedeixi a l'Església un impuls creixent en l'obra catequètica que li és essencial. Aleshores l'Església acomplirà amb eficàcia, en aquesta hora de gràcia, la missió inalienable i universal rebuda del seu Mestre: 'Aneu, doncs, ensenyeu tots els pobles'(Mt 28,19)" (CT 73).

INTRODUCCIÓ

Urgència de l'impuls de l'anunci joios de l'Evangeli

1 L'anunci joios de l'Evangeli és particularment urgent d'impulsar-lo avui, quan a tants homes i dones els manca l'adhesió global a Jesucrist o la viuen d'una forma feble. Homes i dones que, tot i haver rebut el Baptisme, viuen al marge de la vida cristiana o amb una vinculació dèbil amb l'Església; alguns són persones amb diferents experiències religioses, però mancats de conviccions

profundes i sòlides; altres, que humanament i intel·lectualment són potser més cultes i estan oberts a la recerca religiosa, no es troben suficientment iniciats en la vida cristiana o viuen una fe poc personalitzada, incapaç d'orientar la seva forma de pensar, actuar i sentir (cf. EN 52; DGC 25). A més a més, avui els cristians han de professar i viure la seva fe enmig d'una cultura ambiental tantes vegades allunyada de la fe, o fins i tot en contra d'ella.

Una pastoral evangelitzadora renovada i decidida

2. Això reclama una pastoral evangelitzadora renovada i decidida, en què el primer anunci de la fe, que crida i vol moure a la conversió, i la catequesi, que posa els fonaments de la vida cristiana, tinguin una funció prioritària. En aquest sentit, no podem acontentar-nos de conservar una herència cristiana per molt rica que sigui. Hem d'acollir el do de Déu en les noves condicions culturals que vivim i proposar d'una forma senzilla i decidida l'Evangeli del Crist. Així serà possible de respondre al gran desafiament de la transmissió de la fe als més joves i l'anunci de la salvació als allunyats i als no cristians. L'evangelització és una tasca de tots els fidels, que reclama una conversió de les nostres comunitats i de cada un dels seus membres. Ningú no pot evangelitzar ni ajudar en el creixement de la fe cristiana si abans no purifica la pròpia fe i esperança en la salvació de Déu, fent-les més teologals i més compromeses en la transformació de la vida dels creients. Cal també fomentar la comunió eclesial interna, perquè en depèn la credibilitat i eficàcia de la missió. La comunió eclesial és la primera forma de missió (cf. IC 66).

Experiència personal i comunitària de la salvació de Déu

3. Així ho manifesta el Concili Provincial Tarraconense: "En l'evangelització, a més dels subjectes i dels mitjans humans, hi intervenen principalment la força de la Paraula i de l'Esperit de Déu. Per això, és des de l'experiència personal i comunitària de la salvació de Déu, que comunica pau, serenor i goig profunds, en confluència amb el dolor i amb els pes del viure humà, que podrem esdevenir encomanadors de la bona notícia als homes i dones amb els quals la vida ens fa trobadissos. Per això cal descobrir, contemplar, estimar, agrair i celebrar la presència i l'obra de Déu en cada persona, que es dona abans que nosaltres hi arribem. Aquest reconeixement de la iniciativa gratuïta de Déu podria apaivagar el neguit que neix del nostre protagonisme errat" (CPT 1).

I. PRINCIPIS GENERALS

1. LA CATEQUESI, MOMENT ESSENCIAL DEL PROCÉS EVANGELITZADOR

Revelació i evangelització

4. L'acció evangelitzadora de l'Església és un servei a la Revelació, al Déu que es manifesta amb obres i paraules de manera pacient i gradual. La Revelació, que culmina en Jesucrist, el seu mitjancer i plenitud (cf. DV 2), es transmet avui per mitjà de l'Església, gràcies a l'acció de l'Esperit Sant (cf. DGC 42-44). Tota l'Església existeix per a evangelitzar; aquesta és la seva identitat més profunda (cf. EN 14; DGC 48).

Riquesa, complexitat i dinamisme de l'evangelització

5. "L'evangelització, que transmet la Revelació al món, es realitza amb obres i paraules. És, alhora, testimoni anunci, paraula i sagrament, ensenyança i compromís" (DGC 39). L'evangelització és un procés ric, complex i dinàmic, estructurat en tres etapes o moments essencials: "l'acció missionera, o primer anunci de la fe, per als no creients i per als qui viuen en la indiferència religiosa; l'acció catequètico-iniciatòria per als qui opten per l'Evangeli i per als qui necessiten completar o reestructurar la seva iniciació; i l'acció pastoral per als fidels cristians ja madurs, en el si de la comunitat cristiana" (DGC 49). La catequesi és un moment prioritari en el procés total de l'evangelització, que posa els fonaments de l'edifici de la fe, que al mateix temps completa l'acció missionera i fonamenta l'acció pastoral. La catequesi és l'enllaç necessari entre l'acció missionera, que crida a la fe, i l'acció pastoral que alimenta constantment la comunitat cristiana (cf. DGC 64 i 68).

La catequesi: moment essencial de l'evangelització

6. L'evangelització, com a procés dinàmic i global pel qual l'Església, moguda per l'Esperit Sant, anuncia i difon l'Evangeli a tot el món, té un moment bàsic, fonamentador i estructurador que és la catequesi, presentada com a procés orgànic i sistemàtic amb l'objectiu de "fer madurar la fe inicial i educar el veritable deixeble de Crist per mitjà d'un coneixement més aprofundit i més sistemàtic de la persona i del missatge del nostre Senyor Jesucrist" (CT 19). Tot un itinerari que té un dels seus moments més significatius en els sacraments de la Iniciació cristiana pels quals els catequitzats queden incorporats d'una forma estable a l'Església i són transformats per la gràcia de l'Esperit Sant. Aquesta no és una acció facultativa, puix, en íntima relació amb els sacraments de la Iniciació, és "una acció bàsica i fonamental en la construcció tant de la personalitat del deixeble com de la comunitat" (DGC 64).

La catequesi fa madurar la conversió inicial i educa la fe

7. L'Església, a través de la catequesi, promou i fa madurar la conversió iniciada pel primer anunci, educa en la fe els qui s'han adherit a l'Evangeli i els incorpora al Misteri Pasqual de Crist mitjançant els sacraments de la Iniciació (cf. DGC 61). Aleshores, "la catequesi posa els fonaments de l'edifici espiritual del cristià, alimenta les arrels de la seva vida de fe, i el capacita per a rebre després aliment sòlid en la vida ordinària de la comunitat cristiana" (DGC 67).

1.1. La catequesi està al servei de la Iniciació cristiana

La Iniciació cristiana: expressió de la funció maternal de l'Església

8. La Iniciació cristiana és l'expressió més significativa de la missió de l'Església, puix constitueix la realització de la seva funció materna: engendrar a la vida els fills de Déu. La Iniciació cristiana és la inserció en el misteri de Crist, mort i ressuscitat, i en l'Església mitjançant la fe i els sacraments de la Iniciació: Baptisme, Confirmació i Eucaristia. Aquesta inserció va unida a un itinerari catequètic que ajuda a créixer i madurar la vida de fe (cf. DGC 65-66).

Iniciació cristiana i catequesi

9. "La catequesi és un element fonamental de la Iniciació cristiana i està estretament vinculada als sacraments de la Iniciació, especialment al Baptisme,

sagrament de la fe. El punt que uneix la catequesi amb el Baptisme és la professió de fe, que és alhora un element interior al sagrament i l'objectiu de la catequesi" (DGC 66). Aleshores "la catequesi té origen en la confessió de fe – baptismal– i condueix a la confessió de fe" (CC 96).

ELS DOS CAMINS DE LA INICIACIÓ CRISTIANA

Dues formes de recórrer el camí de la Iniciació cristiana

10. En l'experiència actual de l'Església existeixen dues formes de recórrer el camí de la Iniciació cristiana, que afecten el procés catequètic:

La primera és la que correspon als infants que són incorporats en els primers mesos de la seva vida al misteri de Crist i a l'Església pel Baptisme, i es recorre a través del procés catequètic i la celebració dels sagraments de la Confirmació i de l'Eucaristia, al llarg de la infància, l'adolescència i la joventut. Aquests necessiten una catequesi per a desenvolupar la gràcia baptismal en ordre a la conversió personal i en relació al creixement integral de la persona.

La segona es refereix a les persones no batejades (nens, joves i adults) i es desenvolupa per mitjà d'un Catecumenat, el terme del qual és la celebració dels tres sagraments de la Iniciació. Aquest segon camí de la Iniciació no és objecte del present document; és considerat en el Directori de Pastoral Sacramental de la Conferència Episcopal Tarraconense.

Necessitat d'un primer anunci i l'acompanyament

11. Totes dues formes, en les actuals circumstàncies, necessitaran assegurar sempre el seu punt de partença mitjançant el primer anunci de la fe i l'acompanyament de la comunitat cristiana, especialment a través del testimoniatge dels adults, ja siguin catequistes, familiars o altres.

LA CATEQUESI TÉ UN CARÀCTER PROPI: NATURALESA, FINALITAT I TASQUES

Responsabilitat de tota la comunitat

12. Tota la comunitat cristiana, amb tots els seus membres de manera conjunta i diferenciada, segons ministeris i carismes, és responsable de la catequesi. La naturalesa, finalitat i tasques específiques de la catequesi posen de manifest la seva identitat i missió, el seu caràcter propi, dintre el procés evangelitzador de l'Església.

a) Naturalesa de la catequesi

Acció de l'Església

13. Catequitzar no és mai un acte individual; és una acció Acció de l'Església de l'Església que, animada per l'Esperit Sant, ella realitza seguint l'exemple i el manament de Jesucrist Mestre (cf. EN 60; DGC 78). El catequista no actua mai pel seu propi compte, no és l'amo de la seva acció, sinó que realitza un acte de naturalesa eclesial, en unió amb la missió de l'Església i en el seu nom.

L'Església, sobretot per la catequesi, prolonga la seva funció maternal educant la fe dels seus fills engendrats per l'anunci de la fe i el baptisme, que és

sagrament de la fe, a fi que puguin professar-la.

b) Finalitat de la catequesi

Posar en comunió amb Jesucrist

14. Al centre de la catequesi trobem, no una teoria, sinó la persona de Crist que ara, ressuscitat i glorificat, és present en la seva Església (cf. Mt 28,20). "El fi definitiu de la catequesi és posar algú no sols en contacte, sinó en comunió, en intimitat amb Jesucrist" (CT 5); en ell, el deixeble coneix el Pare que el va enviar i l'Esperit Sant present en l'Església, la seva obra privilegiada (cf. DGC 80-83).

Relació entre Baptisme i catequesi

15. Qui ha rebut el germen de la fe sembrat per l'Esperit Sant en el Baptisme, comença un camí; caldrà després que, amb la catequesi, el do de la fe creixi en coneixements i en vida, fins a fer-se viva, explícita i operant (cf. CT 20; DGC 82),

c) Tasques de la catequesi

Conèixer, celebrar, viure en comunitat, compromís de tota catequesi

16. Les tasques fonamentals de la catequesi són: a) iniciar en el coneixement de la fe i del misteri de Crist; b) iniciar en la litúrgia i en la pregària; c) iniciar en la vida evangèlica; d) iniciació i educació per a la vida comunitària; e) iniciar en el compromís apostòlic i missioner (cf. DGC 85-86; CC 85-91). Això vol dir que, al final del procés catequètic, el cristià ha de conèixer els continguts bàsics de la fe, ha de posseir criteris per a viure-la, ha de poder celebrar fructuosament aquesta fe, ha de pregar habitualment i ha de saber donar-ne raó. Un procés catequètic ben fet és aquell que ajuda el catequizand a créixer en aquestes dimensions d'una manera gradual i equilibrada.

1.2. La catequesi es desenvolupa com un procés educatiu

El creixement de la fe

17. Tot creixement humà té uns ritmes i no es realitza sense una resposta personal. Tampoc el creixement en la fe no s'improvisa. La persona no neix cristiana, sinó que n'esdevé per la gràcia de Déu, mitjançant la fe i els sagraments de la Iniciació, que suposa la decisió lliure de la persona que es converteix al Déu viu i veritable. El do de la fe, destinat a créixer en cor dels creients, dona lloc a un procés de conversió permanent que dura tota la vida (cf. DGC 56-57). Això demana saber-la cultivar pacientment i generosa al llarg de tota la vida mitjançant les diverses formes d'educació de la fe. D'entre aquestes, la catequesi és "aquell període intensiu o procés de formació cristiana integral i fonamental, desenrotllada progressivament al llarg d'un temps determinat, és a dir, marcat per un principi i un final", mitjançant un programa i unes etapes (CC 236).

El catecumenat baptismal, model

18. El procés catequètic és una acció gradual i sistemàtica que s'inspira en la tradició catecumenal de l'Església (cf. DGC 90). En realitat, el model de tota

catequesi és el Catecumenat baptismal, formació específica que condueix adult convertit a la professió de fe baptismal la nit de Pasqua (cf. MPD 8). Per això, la catequesi com a procés de formació integral, inspirat en el Catecumenat baptismal, haurà d'esdevenir una veritable escola de pedagogia cristiana (cf. DGC 88-91). Entre els seus elements més suggeridors per a la catequesi al servei de la Iniciació cristiana, cal destacar els següents: la funció d'iniciació, l'eclesialitat, la dimensió pasqual i l'escola de fe.

LA FUNCIO D'INICIACIO

Necessitat de fonamentar la vida cristiana

19. Tota la pastoral de la Iniciació cristiana té avui, quan es necessita posar de nou els fonaments de la vida cristiana, una importància vital com a moment que estructura la conversió a Jesucrist mitjançant un procés d'iniciació i maduració, que integra la catequesi i els sagraments del Baptisme, la Confirmació i l'Eucaristia (cf. DGC 91). La Iniciació cristiana, com a mediació maternal de l'Església, es realitza principalment mitjançant dues funcions pastorals íntimament relacionades: la catequesi i la litúrgia (cf. IC 39). La seva finalitat serà introduir gradualment el catequizand en les actituds de Crist, per a imitar-lo en les seves paraules i obres, per a viure en plena comunió com ell està en plena comunió amb el Pare i l'Esperit, i per a participar d'una forma viva i responsable en la seva missió en l'Església i en el món. La catequesi al servei de la Iniciació cristiana haurà de tenir molt present el Directori de Pastoral Sacramental

L'ECLESIALITAT

Acte profundament eclesial

20. La catequesi és un acte profundament eclesial, expressió de la maternitat espiritual de l'Església. El qui ha de fonamentar la primera adhesió a Jesucrist, i participa en el procés catequètic, necessita una comunitat cristiana on sigui acollit per a formar-se, mantenir-se en la fe, i ser ajudat per l'oració i el testimoni de la comunitat (cf. DGC 69 i 91; CT 24). Participar en la catequesi és introduir-se gradualment en la vida de la fe, de la litúrgia i de la caritat del Poble de Déu, que l'Església lliura (*Traditio*) progressivament, per a ser professada (*Redditio*) pel catequizand, havent estat interioritzada amb l'ajuda dels catequistes i de tota la comunitat (cf. AG 14).

LA DIMENSIO PASQUAL

Incorporació al Misteri Pasqual

21. La catequesi al servei de la Iniciació cristiana té com a contingut bàsic la incorporació al Misteri Pasqual, a la Mort i Resurrecció del Crist; ha d'introduir al sentit de la Nova Aliança, al pas de l'home vell a l'home nou, a la lluita i superació del mal amb l'ajuda de la gràcia, a esperança de la Resurrecció, per entrar en la dinàmica d'una vida nova segons l'Esperit. La Vetlla Pasqual, amb la seva espiritualitat baptismal, és inspiració per a la catequesi al servei de la Iniciació cristiana (cf. DGC 67 i 91).

LA CATEQUESI COM A ESCOLA DE LA FE

Procés formatiu i escola de fe

22. La catequesi com a procés formatiu i veritable escola de fe, seguint la pedagogia del Catecumenat baptismal, s'ha de caracteritzar per "la intensitat i la integritat de la formació; pel seu caràcter gradual, amb etapes ben definides; pel seu lligam amb ritus, símbols i signes, especialment bíblics i litúrgics; per la seva constant referència a la comunitat cristiana" (DGC 91). Així la catequesi, al servei de la Iniciació cristiana, és un itinerari que actualitza en el temps el projecte salvador de Déu que crida l'home a la vida divina del seu Fili i que es comunica pels sacraments de la Iniciació.

1.3 La catequesi d'adults, model inspirador

Centralitat de la catequesi d'adults

23. La catequesi d'adults és la forma principal de catequesi, perquè va adreçada a les persones que tenen les responsabilitats més grans i la capacitat de viure el missatge cristià en la seva forma plenament desenvolupada, a la qual totes les restants formes de catequesi, en la infància, adolescència i joventut, fan referència i en certa manera se subordinen (cf. CT 43; DGC 275). La renovació de la comunitat parroquial, la superació de la ruptura entre fe i vida, l'impuls de noves formes de vida cristiana i el testimoniatge missioner, la promoció de la justícia i de la solidaritat seran possibles en la mesura en què es desenvolupi en l'Església la catequesi d'adults. Per altra banda, sense uns adults madurs en la fe, els més joves no tindran un punt de referència adequat en el seu creixement cristià.

2. DIMENSIONS DE LA CATEQUESI A SUBRATLLAR EN EL MOMENT ACTUAL

Entre les dimensions més importants que dibuixen avui el rostre de la catequesi, el seu to, llenguatge i mètode, remarquem les següents.

2.1. Catequesi i primer anunci

Necessitat d'un primer anunci de l'Evangelí que condueixi a la conversió

24. La situació sociocultural en la qual ara ens trobem fa més evident que en la pràctica pastoral les persones que accedeixen a la catequesi necessiten, en realitat, una veritable conversió. Per això l'Església desitja que, ordinàriament, una primera etapa del procés es dediqui a buscar la conversió mitjançant un primer anunci global de l'Evangelí. Avui aquest anunci no sols té com a destinataris els no creients, sinó també tots aquells batejats que viuen en la indiferència religiosa o que per diverses raons culturals o existencials estan allunyats de la fe. El mateix podria afirmar-se de molts infants que no han rebut el primer anunci de la fe en la família, ni tan sols una sensibilització religiosa, la qual cosa no es pot oblidar a l'hora d'iniciar un procés catequètic (cf. DGC 61-62).

Preparar l'adhesió a Jesucrist

25. Tot i que és propi de la catequesi completar acció missionera i fonamentar l'acció pastoral, la situació sociocultural en la qual ara ens trobem fa més evident que, en la pràctica pastoral, la catequesi ha de cridar a la conversió. suscitar-la i fer-la madurar; en definitiva, preparar l'adhesió global a Jesucrist de tots aquells qui es troben encara al llindar de la fe (cf. DGC 53-55; CT 19). El primer anunci i la conversió inicial no poden donar-se per suposats; cal suscitar-los. En aquest sentit, serà necessari estar molt atents a les aspiracions i als valors humans que són punt d'encontre amb l'Evangelí, i a exposar de forma entenedora la veritat cristiana, acompanyant-ho amb el testimoni de la comunitat adulta.

Això demana una veritable renovació pastoral de l'Església que promogui una intervenció institucionalitzada del primer anunci en tota la seva acció evangelitzadora; de manera que cada Església particular ha de tenir un projecte evangelitzador missioner i catecumenal que articuli aquests dos moments, fent que la catequesi sigui com la conseqüència d'un anunci missioner eficaç, perquè la renovació catequètica s'ha de fonamentar sobre l'evangelització missionera prèvia (cf. DGC 62 i 277).

2.2. Catequesi per a la vida cristiana

Aprentatge de tota la vida cristiana

26. La catequesi és molt més que un ensenyament; "és un aprenentatge de tota la vida cristiana" (DGC 67); participar en un procés catequètic és aprendre a ser cristià, capacitar-se per a adquirir una mentalitat de fe, inserir-se en el nosaltres de l'Església, entrar en una tradició viva, activa i fidel (cf. FC 5). La catequesi no és l'aprenentatge d'un llibre, sinó la iniciació en la vida tota de l'Església (cf. CC 135-136).

Necessitat de la inculturació de la fe

27. El coneixement dels continguts bàsics de la fe no allunya de la vida cristiana de cada dia; al contrari, serveix per a interpel·lar-la i viure-la a la llum de l'Evangelí i donar raó del que es professa. "La relació del missatge cristià amb l'experiència humana no és purament metodològica, sinó que surt de la finalitat mateixa de la catequesi, que cerca la comunió de la persona humana amb Jesucrist" (DGC 116). Solament des d'aquesta relació entre el missatge i la vida serà possible de superar un dels problemes més greus presents en la vida de molts cristians: la separació entre la fe i la vida, sobretot en una societat complexa com la nostra.

Tot això demana que la catequesi porti endavant un procés d'inculturació de la fe, és a dir, "la penetració de l'Evangelí en els nivells més profunds de les persones i dels pobles" (DGC 109); un procés que en l'actual context cultural demana una presentació del missatge cristià que capaci per a "donar raó de l'esperança" als qui han d'anunciar l'Evangelí, una apologètica encertada, que ajudi al diàleg fe-cultura (cf. DGC 110).

2.3. Catequesi i comunitat

La comunitat cristiana: origen, lloc i meta de la catequesi

28. Entrar en la comunitat cristiana és fer una experiència d'Església (cf. AG 14; DGC 86), L'Església proporciona a la catequesi el seu objecte, és a dir, l'Evangelí de Jesucrist; en l'Església hi troba la seva meta, contribueix a realitzar-la i integra en ella els catequitzands (cf. CC 36 i 287); en l'Església, principalment en la parròquia, la catequesi troba "el clima nutritiu on el creient s'inicia i madura en la fe" (CC 266). La catequesi ha d'educar en el sentit comunitari i en les actituds que són més necessàries per a una vida comunitària: senzillesa, humilitat, autoexigència, perdó mutu, coneixement dels altres, actituds fraternals. Però, sobre tot, la catequesi haurà d'ajudar a descobrir que la relació amb l'Església és un element essencial de la fe cristiana. La comunitat cristiana no és solament l'origen el lloc de la catequesi, sinó també la seva meta; en ell es participa dels béns de la salvació, en ella neix l'impuls per a l'anunci i la difusió de l'Evangelí. La comunitat eclesial, en les seves diferents formes, acull els iniciats per mantenir-los, formar-los i alimentar-los en fe; altrament la catequesi correria el risc d'esterilitzar-se sense aquest ambient de fe i de vida (cf. DGC 69-7(CT 24). Tot això fa que l'acció pastoral tingui com a objectiu prioritari la formació de la comunió perquè pugui complir la seva missió d'acollir els nous membres i sentir-se interpel·lada per les seves necessitats i aportacions.

2.4. Catequesi i litúrgia

La litúrgia com a lloc privilegiat de catequesi

29. La font i cimal de tota la vida cristiana, és lloc privilegiat de la catequesi de tot el Poble de Déu (cf. SC 10; CCE 1074); la naturalesa de l'acció litúrgica demana una participació plena, conscient i activa. La catequesi, intrínsecament unida a tota l'acció litúrgica sacramental, ha d'afavorir aquesta participació. No podem oblidar que la participació fructuosa en la celebració litúrgica i sacramental depèn molt de la qualitat de la catequesi. En qualsevol cas, la catequesi al servei de la Iniciació cristiana s'ha de desenvolupar en relatió amb els sacraments d'Iniciació, com un element interior d'aquests, i amb les celebracions litúrgiques pròpies d'aquest procés catequètic. En aquest sentit, adquireix tot el seu significat el criteri següent: "Allò que la fe confessa, els sacraments ho comuniquen" (CC 1692).

L'Eucaristia

30. És en els sacraments, sobretot en l'Eucaristia, "font i cimal de tota evangelització" (P0 5), on Jesucrist actua en plenitud. Per això és essencial que la catequesi presenti, a tots els nivells i edats, el valor de la celebració eucarística, sobretot la del diumenge, dia joios del Senyor Ressuscitat, festa primordial i alliberament del treball (cf. SC 106; CPT 59-65). Tenint presents tots els condicionaments culturals i socials a què està subjecte avui el diumenge, la catequesi tindrà cura d'iniciar els catequitzands en els continguts doctrinals, en els aspectes celebratius i en la vivència cristiana del dia del Senyor (cf. DD 36). Els catequistes, amb la seva vida, seran els primers a donar-ne exemple.

Pregària i participació en els Sacraments

31. Una catequesi que no convidi, especialment en la infància, a trobar-se amb el Senyor en l'oració personal mitjançant la participació i recepció dels

sagraments, en particular de l'Eucaristia, corre el risc de dur ràpidament els joves a abandonar la fe i les exigències de la vida moral.

2.5. Catequesi i formació moral

Viure com a deixebles tot il·luminant l'acció dels homes

32. El qui ha estat fet partícip de la naturalesa divina i iniciat en el seguiment de Crist ha de ser acompanyat a viure una vida de deixeble i de fill. La catequesi, per tant, haurà de presentar les virtuts humanes presents en el cor de l'home i les virtuts cristianes que resplendeixen en els millors fills de l'Església; el doble manament de l'Amor, resum del Decàleg; la veritat més profunda sobre l'home capaç d'experimentar la joia del perdó que Déu li ofereix; l'esperit de les Benaurances, síntesi del camí de Crist, etc. (cf. CCE 1697).

Conseqüències socials de l'Evangeli

33. La catequesi no pot deixar com cal "realitats com l'acció de l'home pel seu alliberament integral, la recerca d'una societat més solidària i fraterna, les lluites per la justícia i la construcció de la pau" (CT 29), i mostrar els vincles d'ordre antropològic, evangèlic i teològic que es donen entre evangelització i promoció humana (cf. DGC 103-104). En aquest sentit, cal presentar les conseqüències socials de l'Evangeli que té com a centre la promoció de la dignitat inviolable de cada persona humana. Semblantment, la formació moral de la catequesi hauria de realitzar la realitat de la sexualitat en el context dels valors religiosos, del projecte de Déu sobre la vida i l'amor, sense deixar de destacar la igualtat essencial entre l'home i la dona i el respecte degut a la peculiaritat i complementarietat dels dos sexes. Finalment, la formació moral hauria d'atendre a la promoció de totes les dimensions vinculades a l'anomenat voluntariat social, de tanta significació en el moment actual.

2.6. Catequesi i altres religions

Significat de les altres religions en relació al missatge cristià

34. La presència d'altres religions en el nostre context social és cada dia més manifesta, sobretot l'Islam. La catequesi haurà d'ajudar a prendre consciència del significat de les altres religions en relació al missatge cristià i a discernir els elements que les diferencien, educant a descobrir les llavors de l'Evangeli que aquestes contenen. Al mateix temps, la catequesi ha de promoure un viu sentit missioner: "aquest sentit es manifesta en el testimoni diàfan de la fe, en l'actitud de respecte i de comprensió mutua, en el diàleg i la col·laboració en defensa dels drets de la persona i a favor dels pobres allí on sigui possible, amb l'anunci explícit de l'Evangeli" (DGC 200).

Fe cristiana i Islam

35. En la nostra societat, aquesta relació de la catequesi amb les altres religions té el seu punt de referència en la relació entre la fe cristiana i l'Islam. Cal aplicar tots aquests principis enunciats a aquest fet concret, recordant les paraules de Joan Pau II als joves musulmans a Casablanca: "creiem en el mateix Déu, el Déu el Déu vivent, el Déu que crea els mons i porta les seves criatures a la seva perfecció" (*Documents d'Església*, 420 (1985), 1091).

2.7. Catequesi i ensenyament religiós escolar

Complementarietat i distinció

36. Si bé entre catequesi i ensenyament religiós escolar hi ha un lligam indissoluble, puix són formes d'educació de la fe que contribueixen a la formació cristiana dels infants i adolescents, tanmateix hi ha una clara distinció. "La característica pròpia de l'ensenyança religiosa escolar és que està cridada a penetrar en l'àmbit de la cultura i a relacionar-se amb altres sabers. Com a forma original del misteri de la Paraula, l'educació religiosa escolar fa present l'Evangelí en el procés personal d'assimilació, sistemàtica i crítica, de la cultura" (DGC 73).

Paper de l'ensenyament religiós escolar

37. En la situació actual, l'ensenyament religiós escolar, complementari de la catequesi, pot ajudar els alumnes creients a reconèixer els fonaments de la fe i a decidir-se més conscientment per la seva fe; als qui es troben en actitud de recerca o dubten, els pot oferir la possibilitat de conèixer les respostes de la fe cristiana als seus problemes; i als no creients que volen participar d'aquest ensenyament, els ofereix l'ocasió de confrontar-se amb la fe cristiana en relació amb la seva situació i les preguntes sobre el sentit de la vida.

En qualsevol cas, és necessària una més gran coordinació, tant pel que fa als programes com a les persones, entre catequesi i ensenyança religiosa escolar.

2.8. Catequesi i pastoral educativa

Relació amb les altres accions i llocs on s'educa la fe

38. La catequesi, forma peculiar de l'educació de la fe, no és una acció aïllada; més aviat està situada en relació amb les diferents accions i llocs on es realitza l'educació de la fe en la diòcesi. Per a portar a terme la totalitat de l'educació cristiana, cal integrar en un mateix procés accions com l'educació de la fe en la família, la catequesi, l'ensenyança religiosa escolar, la pastoral escolar, les iniciatives de temps lliure i d'apostolat, com també els llocs en què es realitzen: parròquia, família, escola, moviments i associacions (cf. CT 67; DGC 278). Resulta molt profitosa aquella catequesi que es pot dur a terme a l'interior d'una pastoral més àmplia d'infants, pre-adolescents, adolescents i joves orientada al conjunt dels problemes que afecten llurs vides (cf. DGC 184); sempre en relació amb el conjunt de la vida parroquial.

"En aquest sentit, és de suma importància per a una Església particular comptar amb un projecte d'iniciació cristiana que integri les diverses tasques educatives i que tingui en compte les exigències de la nova evangelització" (DGC 278).

2.9. Catequesi al servei de l'educació permanent de la fe

39. Ja que la catequesi al servei de la Iniciació posa els fonaments de la vida cristiana del seguidor de Jesucrist, cal després, en un segon moment o nivell, una catequesi diferent, complementària, que ajudi a créixer, en extensió i profunditat, la fe del qui ha estat iniciat.

40. La comunitat cristiana, en acollir, formar i acompanyar el ja iniciat, és la responsable d'aquesta veritable catequesi permanent, la qual no s'adreça solament a cada cristià en concret, sinó també a la comunitat cristiana com a tal, perquè vagi creixent tant en la seva vida interna com en la seva projecció vers el món (cf. DGC 69-70). Aquest creixement està vinculat a la celebració de l'Eucaristia, especialment el diumenge, i hi destaca l'homilia com a proposta actualitzada de la fe (cf, DGC 70).

3. LA INICIACIÓ CRISTIANA DELS NO BATEJATS

Catecumenat baptismal dels encara no batejats

41. Es dóna avui el fet que alguns adults, joves i infants en edat escolar, no batejats, demanen d'entrar en la vida cristiana. En aquests casos ens remetem al Catecumenat baptismal, tal com ha estat proposat pel Directori de Pastoral Sacramental que ha promulgat la Conferència Episcopal Tarraconense, segons les resolucions 67 i 68 del Concili Provincial. En aquest sentit, en cada diòcesi el responsable del catecumenat oferirà les orientacions oportunes, així com itinerari catequètic i celebratiu a seguir.

[1]. Cal recordar alguns documents importants publicats pel SIC: *L'avui i el demà de la catequesi d'iniciació cristiana dels infants* (1973); *Educació de la fe i catequesi* (1978); *Fons bàsic per als catecismes de les diòcesis catalanes* (1984). I, últimament, cal ressaltar *el primer Congrés de Catequesi de Catalunya i les Illes Balears* (1992-1994). Aquest congrés es va realitzar amb l'objectiu que els catequistes, juntament amb els bisbes, preveres i diaques, poguessin expressar el seu punt de vista sobre el moment catequètic de la seva diòcesi. En aquest congrés va sortir la proposta d'elaborar un Projecte global, que el Concili Provincial Tarraconense va assumir com a resolució vinculant, i que avui es converteix en realitat.

[2]. També han estat molt presents en la reflexió i l'acció de la pastoral catequètica a les nostres diòcesis els documents de la Conferència Episcopal Espanyola: *La catequesi de la comunitat* (1983) i *La Iniciació cristiana. Reflexions i orientacions* (1998). Tots dos editats en el SIC.